

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungari'a: Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.</p>
--	---	---

Cuventarea

Prea Sântiei sale Dlui Episcopu Nicolae Popoa, tienuta la deschiderea sessiuni sinodului ordinaru alu diecesii Caransebesiului, in Duminec'a Tomii la 28. Aprilie st. v. 1891.

Prea stimatiloru domni deputati!

O bucurie mai mare pentru unu arhieriu concisciu de chiemarea s'a arhierésca, mai alesu in dilele aceste grele, nu póte se fie decât când se vede incunguratu de fii sei spirituali, debatënd asupra càiloru si mijlóceloru corespondiatóre pentru imbunatatirea si prosperarea eparchiei sale. O astfelu de bucuria simtu si eu in sufletulu meu adi, când am norocirea de a vedea pe reprezentantii legali ai clerului si popóruulu nostru diecesanu, adunati aici la episcopie la pertractàrile nóstre sinodale din anulu acest'a. Ve salutu deci, domniloru deputati, de bun'a venire, si ve salutu din inima, de unde isvoresce iubirea cea adeverata, fundamentulu tuturoru lucrurilor bune si folosítore, precum si bun'a intielegere fratiésca conditiunea esentiala si a lucrurilor nóstre sínódale.

Cu diu'a de adi, domniloru deputai, pásimu intr'unu periodu nou de trei ani in periodulu alu optulea alu vietii si activitatii nóstre sinodale; unu timpu acest'a destulu de lungu pentru-cá se putem dice, cá deja am esitu din asia numitele greutàti ale inceputului, cá ne-am dedatu si ne-am imprietenitu mai de aprópe cu viétia si cu formele constitutionale bisericesci, si cá in sfêrsit am ajuns in positiunea de a ne putea dá sém'a despre valórea si rezultatele lucràrilor nóstre pe terenulu bisericescu-nationalu in form'a sinodala.

Ce urméza in modu mai firescu si mai logicu de aici, decât cá se ne incordamu puterile la o activitate nóua, la o activitate, care se aduca róde imbelsiugate pentru eparchia nóstra in tóte directiunile si in tóte paturile reslatite ale ei, ceea-ce mai lesne se va putea ajunge, daca vom avea buna vointia si ne vom interesá cu totadinsul de afacerile

comune, si daca vom face se domnésca necurmatu bun'a intielegere intre toti fii credinciosi ai eparchiei nóstre.

Inca la sinodulu anului trecutu am dis, cá multe si grele avem de facutu, pe care numai punëndu-ne umeru la umeru le vom putea invinge. Multiamescu lui Dumnedieu cá unele din cele multe si grele obiecte daja s'au adusu la indeplinire, dupa cum mai de aprópe vor aratá actele si rapórtele respective consistoriale. Eu amintescu din acestea numai urmatórele:

Regulamentulu fondului de pensiuone pentru preoti, care, conform conclusului sinodalu din anulu trecutu, cu 1-a Ianuarie a. c. a si pasitu in viétia. Unu evenimintu e acest'a, domniloru deputati, dupa care de ani cu sete au asteptatu preotii nostri, si care promite cele mai imbucuratóre rezultate pentru ei si familiile loru daca, despre ce nu me indoiescu, cei indreptàtiti i-si vor impliní regulatu obligamintele loru.

Cumperarea unui complexu de paménturi in Marghita-Mare, in marime de 836 jugere, pe sém'a diecesei, care complexu deja din tómn'a anului trecutu se afla in folosinti'a nóstra. Ce póte fi mai siguru si mai avantajiosu pentru averea diecesana, decâtu pamentulu?

Edificiulu celu nou, care deja se afla sub acoperisuu si e situatu in strad'a principala aprópe de resiedinti'a episcopésca, unulu din cele mai frumoase edificii ale orasiului acestui'a. In acestu edificiu se putea stramutá si institutulu nostru diecesanu teologicu si pedagogicu din celu de astadi vechiu si ruinabilu, care nu se mai póte fololosi fara de periclitarea sanatatii si a vietii profesoriloru si eleviloru.

Incorporarea la eparchi'a nóstra a credinciosiloru romani din comunile mixte Marghita-Mare si Deliblat. In scurtu timpu speramu, cá va urmá si aceea a celoru din Posegen'a-Romana. Mare insufetire a manifestatu poporulu din comunile amintite pentru incorporarea loru la eparchi'a nóstra romana.

Proiectulu de regulamentu pentru administrarea averiloru parochiale. Scim cu totii, cá dela regulat'a

si consciințios'a administrare a averii atârna crescerea si sporirea ei, si dela acést'a inlesnirea acoperirii lipseloru si trebuințeloru parochiale. Si in sfarsitu

Complanarea unoru diferinție mai grele in diecesă, dintre care un'a a fostu obiectu de pertractare chiaru si in sinodulu anului trecutū, incredințiandu-se finalisarea acelei'a ingrijirii nōstre archieresci.

Vor fi mici, domniloru deputatū, rezultatele acestea la aparentia, dar ele sunt mari in consecuențiele loru, mai alesu pentru eparchi'a nōstra tinera si cu mijlōce cam modeste. Căci se nu uitamu, domniloru, că din micu se face mare, si din putienū multu: din picaturi se facu paraile, din acestea riurile si asia mai departe. Astfelu de exemple avem destule in trecutū, că si in presintu, nu ne remane decat se le urmamu si noi.

Daca sōrtea a fostu atat de vitrega, incāt pe cele ce le-am avutu se le perdemu, acum trebuie, desū cu mari greutāti si jertfe, se ne ingrijimu, că se ne castigam altele in locu, daca voim se ne asiguramu existinția si viitoriulu nostru. Ceea ce se speramu, că cu timpulu si pe lângă o procedere intielēpta ne va si succede, asia voindu Dumnedieu!

Implorāndu binecuvēntarea Ceriului asupra lucrārilor nōstre, am onōre a declarā sesiunea sinodulu nostru din anulu acest'a de deschisa.

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Reportu specialu.)

Siedinț'a II.

S'a tiēnuta in 29 Aprile (11 Maiu) 1891. Presiedinte: Prē Santi'a S'a, parintele Episcopu I o a n u M e t i a n u, notariu: V o i c u H a m s e a.

Dupa ce la propunerea sectiuniloru s'au verificatu 50 de deputati, dintre cari 42 suntū presenti, — sinodulu procede la constituire, — alegendu-se de notari din cleru: Ignatiu Papu si Voicu Hamsea, ēr dintre mireni: Dr. Georgiu Plopu, Dr. Constantinu Groz'a, Dr. Liviu Marcu si Ioanu Cost'a.

La propunerea deputatulu Dr. Lazaru Petco si in urm'a amandamentulu propusu de Nicolau Zigre sinodulu enuncia: Cuventulu de deschidere alu Prē Santiei Sale, domnulu Episcopu-presiedinte se-se induca in protocolulu sinodalu si in considerarea ca cuvēntulu de deschidere contiēne unele momente de mare insemnatate se preda totu de odata comisiunei organisatōrie, pentru a apretiiā acele momente si a face sinodulu propunerile, ce va aflā de lipsa.

Dupa acést'a se alege comisiunile sinodale; si anume s'au ales in comisiuni urmatorii dni deputati:

1. In comisiunea verificatōria: Vasile Belesiu, Ioan Suciū, si Demetriu Antonescu.
2. In comisiunea pentru petitiuni: Vasile Pap, Dr. Georgiu Pop'a si Dr. Ioan Suciū.
3. In comisiunea organisatōria: Ieroteiu Belesiu,

Iosif Goldisiu, Ioan Papp, Dr. Lazar Petco, Dr. Nicolau Oncu, Dr. Eugeniu Mocsonyi de Foen, Paul Rotariu si Nicolau Zigre.

4. In comisiunea bisericesca: Georgiu Cretiunescu, Constantin Gurban, Emanoil Ungurean, Petru Trutia, Dr. Ioan Suciū si Georgiu Feieru.

5. In comisiunea scolara: Augustin Hamsea, Petru Suciū, Teodor Ceontea, Dr. G. Plopu, Nicolau Zigre, Dr. G. Vui'a, Iulian Vui'a, Paul Miulescu, si Mihaiu Veliciū.

6. In comisiunea epitropēsca: Elia Mog'a, Georgiu Popoviciū, Ioan Groz'a, Ioan Belesiu, Vasiliu Pagub'a, Ioan Papp, Dr. Florian Dum'a, Dr. Lazar Petco si Ioan Suciū.

7. In comisiunea bugetaria: Teodor Filip, Dimitrie Antonescu, si Dr. Constantin Groz'a.

Dupa acést'a se presentēza prin presidiu sinodulu repōrtele consistorielor si petitiunile, adresate sinodulu, cari totu de odata se predau comisiunilor.

Siedinț'a III.

s'a tiēnut la 30. Aprile (12 Maiu) 1891. la 10 ore inainte de amēdi. Presiedinte Prē Santi'a S'a, dlu Episcopu I o a n M e t i a n u, Notariu Dr. G e o r g i u P l o p u.

La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei verificatōrie, carea prin reportoriulu ei Demetriu Antonescu propune, si sinodulu dechiara de verificati pre deputatii, cari si-au prezentat mai tārduu credenționalele, si anume prē Teodor Fassie, alesu in cerculu Beiusiului si pre Paul Rotariu, alesu in cerculu Temisiorii; de asemenea se verifica si alegerea deputatilor mireni din cerculu Tinței: Teodor Lazar si Ioan Cost'a.

Ilustritatea S'a, dlu deputatu Dr. Alesandru Mocsonyi presentandu-si abdicerea de deputatu in cerculu Lipov'a din motivulu, ca este alesu de deputatu si in dieces'a Caransebesiului, unde voiesce a participā, sinodulu iea la cunoscentia abdicerea, si in cerculu Lipovei ordinēza aleggere noua.

Cu privire la alegerea deputatulu preotiescu din cerculu Chiseteu, contra carei alegeri s'a substernut si unu protestu, — sinodulu in considerarea, ca acelu protestu este lipsitu de ori ce basa, ca este substernutu de o persōna nendrechtita, si in considerarea, ca alegerea a decurs in deplina ordine si cu observarea stricta a dispușetiunilor statutulu organicu si regulamentulu in vigōre, — verifica alegerea deputatulu preotiescu din Cerculu Chiseteului Georgiu Cretiunescu.

Cu privire la alegerea deputatulu mireanu din cerculu Chiseteu Dr. Georgiu Dobrin, contra carei'a s'a insinuatū protestu pre motivulu ca la alegerea din parochi'a Chiseteu s'ar fi comis abusuri, sinodulu in considerarea, ca alesulu chiaru si fara voturile din Chiseteu, — totusi are majoritatea voturilor la propunerea comisiunei verifica pre deputatulu Dr. Georgiu Dobrin; si totu odata transpune actulu de

alegere consistoriului cu înviatiunea că se cerceteze gravamenile, ridicate încontra presiedintelui sinodului parochialu din Chiseteu.

Se verifica alegerea deputatului mireanu din cerculu Siriei Aureliu Suciu.

Cu privire la alegerea deputatului mireanu din cerculu Vingii Georgiu Lazaru sinodulu la propunerea deputatului Dr. Eugeniu Mocsonyi în considerarea defectelor constatate nimicesce acésta alegere, si ordinéza alegere noua. În necsu cu acestu concludu la propunerea deputatului Paulu Rotariu si cu amandamentul propusu de Nic. Zigre decide: că consistoriulu se introducea în acésta cauza cercetare, si se pedepsésca partea culpabila, — avéndu a face despre cele efeptuite reportu procsimului sinodu.

Siedint'ă IV.

s'a tienut în 1/13 Maiu 1891. la 10 óre înainte de amédi. Presiedinte: Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu Ioan Metianu, Notariu: Ioan Costa.

La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei bisericesci, carea prin reportoriulu Petru Trutia cu privire la reportulu senatului bisericescu din Aradu propune, si sinodulu în generalu iea la cunoscintia reportulu acestui senatu si de basa la desbaterea speciala.

În specialu sinodulu iea la cunoscintia, ca la senatulu stréns bisericescu din Aradu au intrat în anulu trecut 1673 de piese, din anulu 1889. au fost remase pendente 40 de piese, si astfelu senatulu a avut a resolví în decursulu anului 1890, 1713 piese. Din acestea s'au resolvit pre cale presidiala 897, ér din siedintiele senatului 802, si au remas pendente 14.

Cause matrimoniale au încurs în 1890, 49, au fost remase pendente din 1889, 4 de tot 53, din acestea s'au resolvit în meritu 51, au remas pendente 2.

Afaceri disciplinare au fost 49, din cari s'au resolvit în meritu, si sunt providute cu sententia 10; în 8 s'a sistat procedur'a, în 16 casuri s'a enunçiat punerea inculpatilor sub actiune, în 12 se continua cercetarea, 2 sunt predate fiscului consistorialu pentru opininare, în 5 s'au delegat scaunele protopresviterale.

Se iea la cunoscintia, ca numerulu poporatiunei de pre teritoriulu apartienetoriu la jurisdicțiunea acestui consistoriu a fost la finea anului 1890, barbati: 176,912, femei: 172,634, de tot 349,546; s'au nascut în decursulu anului 1890 barbati: 7611, femei: 7546, de totu 15,157, între acesti'a din patu legiuitu: 13,489, din patu nelegiuitu: 1668, au reposatu barbati: 7564, femei: 7266, de toti 14,830, între acesti'a de mórte naturala: 14,717, de mórte sêlnica 113, emigràri din o comuna în alt'a s'au întêmplat 759, imigràri: 1069, s'au cunatat parechi 3031, din acestea casatorii pure 2924, mestecate 107, de totu:

3031, treceri dela confessiunea nóstra la alte bisericici: 112, dela alte bisericici la confessiunea nóstra 91.

Statulu personalu alu clerului a fost la finea anului 1890: în gremiu, la curtea episcopésca: 3, la seminariulu diecesanu: 3, la manastire: 3, protopresviteri parochi: 10, administratori protopresviterali: 1, parochi 241, administratori parochiali 119, capelani: 29, diaconi: 1.

Personalulu didacticu dela seminariulu diecesanu se compune din: 1 directoru, 2 profesori ordinari din cleru si 2 profesori suplenti mireni. Clerici absoluti au fost la finea anului 1890: 49, frecuentanti: 69, dintre clericicii absoluti s'au chirotonit în decursulu anului intru preoti pentru districtulu consistoriului din Aradu: 6, 3 dintre clericicii absoluti suntu aplicati că profesori la seminariu; 3, în cancelari'a consistoriala si în cancelarii protopresviterale: 5; că invetiatori la scólele elementarie: 15, la parinti, seau în alte functiuni: 17.

Sinodulu iea aceste date la cunoscintia, si la propunerea deputatului Augustin Hamsea si cu amandamentul deputatului Dr. G. Vui'a decide:

Se aviséza ambele consistorie, a tiené evidentia continua asupra clericiloru absoluti, avénd a cere dela protopresviteri repórte periodice despre ocupatiunea si conduit'a lor, si a îngrijí, că încontra acelu clerici, cari în timpu de 2 ani dupa absolvare, chiamati de consistoriu nu ar voi că se primésca vre o functiune bisericésca, seau scolaria, si ar ocupá functiuni necompatible cu statulu preotiescu se-se procéda pre cale disciplinaria, — aplicadu-se facia de dènsii dispuestiunile canonice, referitórie la pregatirea materiala si formala pentru preotia, — avénd a-se considerá dreptu meritu acelu'a, cari la provocarea consistoriului voru fi gat'a a ocupá vre o parochia mai slaba, unde necessitatea de preotu este ardiétória.

Raportulu consistoriului din Arad referitoriu la activitatea desvoltata de comunele bisericesci intru investirea averilor bisericesci în pamânturi si anume:

a) conunele: Dorgosiu, Cuvesdia, Zabaltiu, Pobjoga si Petirsiu tóte din tractulu protopresbiteralu alu Lipovei au cumperat dela erariu mai multe complexe de pamentu în suma de 1974 jugere catastrale cu pretiulu de 54,790 fl.

b) Comun'a Monosturu 16 jugere pamântu cu 2800 fl.

c) Comun'a Socodoru $\frac{1}{4}$ de sesiune de pamentu cu 1300 fl.

d) Comun'a Siri'a 12 jugere pamentu cu 1800 fl.

e) Comuna Siagu 4 jugere cu 740 fl.

f) Comun'a Soboteliu unu complexu de pamântu în suma de 1200 fl.

Sinodulu ia la cunoscintia.

Cu privire la desvoltarea sentiului de pietate crestinesca si la desvoltarea sentiului pentru viéti'a publica bisericésca, consistoriulu arata, ca acestea suntu în desvoltare, ceea ce se dovedesce atât prin modulu cum s'a pus în aplicare în decursulu anului

trecutu dispozițiunile statutului organicu, precum si prin faptul, ca in anulu trecutu si-au marturisit peccatele si s'au marturisit cu stele taine in posturi cu 2416 individi mai multi decât in anulu anterioru, precum si prin multele daruri facute in decursulu anului trecut de unii credinciosi pentru asigurarea si infrumsetiarea bisericiloru si scóleloru din eparchia.

Dintre aceste danii amintim aici urmatórele :

a) Mihaiu Crisanu din comun'a Nadlacu a daruitu pe sam'a s-tei biserici 8 jugere de pamentu in pretiu de 1500 fl.

b) Reposatul Ioanu Crisanu din Nadabu a testatu s-tei biserici de acolo $\frac{3}{4}$ sesiune de pamentu in pretiu de 6000 de florini.

c) Gremiulu comerciantiloru din Lipov'a a donatu pe sam'a s-tei biserici sum'a de 930 fl.

d) Veduv'a Mari'a soci'a reposatului Georgiu Barn'a din Lipov'a a donatu pre sam'a s-tei biserici de acolo 4 sfesinice de argintu in pretiu de 170 fl.

e) Veduv'a Simin'a Cusmanu din Chelmacu, a donatu unu rëndu de ornate preotiesci in pretiu de 40 fl.; ér alti 26 de credinciosi au facutu pe spesele loru icónele pentru sântele serbatori de preste anu.

f) Ilustritatea S'a Dlu Dr. Eugeniu Mocsonyi de Foen a donatu comunei bisericesci din Valea-mare 200 metrii de lemne, spre scopulu de a se arde caramid'a pentru edificarea noiei biserici de acolo.

g) Reuniunea dameloru romane din Lipov'a au ajutatu unu numeru de 50 scolari si scolaritie cu imbracaminte in suma de preste 100 fl.

h) Poporeanulu Georgiu Ciucuritia din comun'a Bacamezeu a donatu s-tei biserici de acolo sum'a de 320 fl. pentru procurarea unui clopotu pe sam'a s-tei biserici.

i) Veduv'a Mari'a Enianu din Monosturu au donatu s-tei biserici sum'a de 100 fl.

k) Credinciosii din comun'a Pustinisiu au colectatu in anulu trecutu pe sam'a s-tei biserici sum'a de 550 fl.

l) Poporenií Ilie Luc'a, Demetriu Patianetiu, Marcu Candrea, Mari'a Luc'a si An'a Martinu din Baratiazu au donatu pe sam'a s-tei biserici ornate in pretiu de 150 fl.

Sinodulu ia aceste date la cunoscintia.

(Va urmá.)

✠

Ioanu C. Brateanu.

Barbatulu, carele portá acestu ilustru nume, si carele a lucrat neobositu la regenerarea si dezvoltarea statului romanu a inchis ochii pentru totdeun'a in diu'a de 4/16 Maiu a. c.

Prin mórtea dñsului a disparut din sirulu celor vii unulu din cei mai illustri barbati de statu ai Romaniei.

Este insemnata perderea, pre carea a indurat'o statulu romanu prin perderea ilustrului barbatu.

In faci'a acestei perderi esista inse o insemnata mangaiare crestinésca, si anume: ca barbati mari, cari prin lucràrile lor creéza, si dau directiune sortii popórelor, vecinic traiescu prin creatiunile lor in mijloculu popórelor, si prin spiritulu lor mare vecinic lucréza la inaintarea societàtii omenesci.

Ioan Brateanu traiesce, pentru ca elu a lucrat cu zelu si inima la deslantiuirea plugariului romanu, ér plugariulu romanu, talp'a casei si stèlpulu tierii prin tendenti'a si capacitatea s'a de dezvoltare, si prin factic'a s'a dezvoltare va scí se face nemuritoriu pre acestu pamentu, si va pomení vecinicu numele barbatului, carele a lucrat cu atât'a zelu spre a-i creá o sórte mai buna.

Depunend si noi o lacrima de durere pre momentulu lui Ioan Brateanu i-dicem: se-i fia tierin'a usióra, ér sufletulu lui se-lu asieze Celu Atotputernicu in locasiurile dreptilor.

In veci amintirea lui!

O fundatiune regala.

Monitorulu Oficialu din Bucuresci publica urmatórea scrisóre a M. S. Regelui catra d. presiedinte alu consiliului :

Scumpulu Meu Presiedinte alu Consiliului.

Peste câte-va dile Romani'a va serbá a doue-dieci si cincea aniversare a Domniei Nóstre.

Providenti'a a vroitu acést'a: din diu'a când am indreptatu primii Nostri pasi in acésta frumoása Tiara, Ea a reversatu cu imbelsiugare binecuventàrile Sale asupra fapteloru Nóstre. Cu ajutorulu ei am pututu strabate acésta lunga trecere de vreme, incungiuratu fiind, din partea scumpului Nostru poporu, cu o incredere si o iubire cari au fost resplat'a cea mai dulce a silintieloru Nóstre spre propasirea si fericiirea lui.

Urmând pild'a bunilor Domni din trecutu, si spre amintirea fapteloru implinite in acestu patraru de veacu, voimu a infintiá unu asiezamentu spre binele tinerimei universitare de la tóte facultàtiledin tiara, alu càrui scopu va fi de a procurá studentiloru unu locu de intrunire, inzestratu cu o biblioteca totdeun'a deschisa, unde voru putea satisface iubireloru de studiu: de a vení in ajutorulu acelor'a dintre dñsii, cari intreprindu lucrari speciale sub directiunea profesoriloru loru, sau pentru tiparirea teseloru; cum si de a dá subventiuni acelor'a cari, din lips'a de mijlóce, ar fi siliti se intrerupa studiiele loru in daun'a culturai generale a Tieriei.

Spre indeplinirea acestui scopu, facem danie, de pe acum, ministerului culteloru si alu instructiunei

publice o casa ce se va cladi cu cheltuiiala Nostra, de pe planurile aci alaturate, pe unu locu asiezat in fati'a palatului Nostru.

Punem totu de o data la dispositiunea aceluiasi ministeru sum'a de 200,000 lei in renta romana 5 la suta.

Pentru ca acestu asiezamentu se pota lua desvoltarea dorita si se se intinda cat mai multu efectele sale bine facetore, dorimu ca elu se fie recunoscutu ca persoana morala si ve rugamu, dle presedinte alu consiliului, ca impreuna cu colegii dvostre, se aduceti in sesiunea actuala a corpurilor legiuitoare unu proiectu de lege in acestu sensu.

Asiezamentulu va purta numele de Fondatiunea universitara Carolu I.

Cat pentru amenuntele administratiunei sale si statutele dupa care se va conduce, acestea se voru fixa mai la urma.

Dorinti'a Nostra, a Reginei si a Principelui Mostenitoriu este ca acesta fondatiune se contribue a intari frati'a printre tinerimea universitara si a hrani simtiementulu patrioticu care inaltia sufletulu ei.

Alegandu Noi insi-Ne loculu viitoarei cladiri, am voitu ca ea se se ridice aprupe de resiedinti'a Nostra, adeca sub ochii si sub ocrotirea Nostra, fiind-ca vedem in tener'a generatie speranti'a Patriei si unulu din sprijinile cele mai temeinice ale Tronului si Dinastiei Nostre.

Plinu de incredere ca acesta a Nostra dorintia se va implini, ve rogu, scumpulu Meu presedinte alu consiliului, se primiti incredintiarea sentimenteloru Nostre de inalta stima.

Carolul

Bucuresti, in 3. Maiu 1891.

Adunarea generala ordinaria

a reuniunei femeilor romane din Arad si provincia

se va intruni in anulu acest'a la 21. Maiu calendariulu vechiu (in diu'a ss. Constantin si Elen'a) la 11 ore inainte de amedi in sal'a cea mare a seminariului nostru diecesanu.

Vorbindu de acesta adunare generala, -- constatam, ca reuniunea femeiloru romane din Arad si provincia a facutu in anulu trecutu unu insemnatu pasu inainte, si anume in conformitate cu conclusulu adunarii generale din anulu trecutu, -- comitetulu reuniunei a activatu si deschisu aici in Aradu scol'a superioara de fetitie cu internatu; pentru carea propriaminte s'a infiintiat acesta reuniune; si prin acest'a s'a realizat o vechia dorintia a societatii romane de aici, si s'a satisfacut unei trebuintie urgent reclamate de necessitatile educatiunii neamului romanescu din aceste parti.

Adunarea generala a reuniunei sta astadi in faci'a unui resultatu realu, vediutu.

Astadi avem o scola confessionala romana de fetitie cu internatu in Aradu, pusa conform statute-lor reuniunei sub ingrijirea bisericeii, si respective sub patronagiulu organismului centralu alu eparchiei Aradului.

In faci'a acestui resultatu dupa noi de mare valore pre terenulu educatiunei nu ne indoim nici unu momentu ca activitatea viitoria a acestei reuniuni va deveni din di in di totu mai binefacetoria.

Intrandu prin infiintierea si sustinerea acestei scole reuniunea, de carea vorbimu, pre terenulu fapteloru de adeverata trainicia speramu, ca interesulu publicului mare si in specialu zelulu si interesulu dameloru romane facia de acestu frumosu si maretiu opu, ridicatu prin initiati'a si activitatea denseloru va deveni din di in di tot mai mare.

Numerulu membroru va cresce din anu in anu, adunările generale vor fi tot mai multu cercetate; er scola reuniunei va inainta si se va inaltia, si-si va pote estinde tot mai multu activitatea s'a intru crescerea viitoarelor generatiuni ale neamului romanescu.

Protocolulu

adunarei generale prime a „Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Aradului districtulu dincoci de Muresiu,“ — tinue in Arad, la 25 si 26 Aprilu v. 1891.

(Continuare si fine.)

Siedinti'a II.

tinue la 25 Aprilu v. 1891. dupa ameadu.

13. Presedintele la trei ore dupa amedi — deschide siedinti'a.

14. Conform programei ar urma cetirea si autentificarea protocolulu siedintiei prime, dar din scurtimea timpului neputandu-se acela stilisa, — autentificarea lui se amana pre siedinti'a a III-a.

15. Se da cetire raportului, cassariului, controlorului si bibliotecariului. — Se iau la cunoscintia in generalu si se esmite o comisiune constatatoare din Domnii: Mihaiu Chiecinu, Georgiu Turicu, Georgiu Romanu, Eut. Bugariu si Georgiu Gebelesiu — pentru censurarea loru.

16. Presedintele da cuventu Dlui Samsonu Lugosianu, spre a-si incepe prelegerea practica din socota, care dupa o introducere folositoare si interesanta incepe a tracta numerii cu elevii claseloru inferioare intr'unu modu forte interesantu. — Adunarea generala ascultandu cu viva interesare prelegerea, esprima din presidiu multiamita pentru nimeritul metodu conform carui'a purcede Dlu Samsonu Lugosianu, intru propunerea matematicii, pre care metodu a avutu bunavointi'a a ni-lu impartasi. — In sferitu parintele Hamsea, prin unu discursu interesantu laudandu modulu de propunere auditu, arata folosulu celu mare alu matematicii in acestu secolu alu carui devisa este socota. Natiunile cele mai puternice ale dilei a inaintatu numai prin matematica, caci acest'a este bas'a tu-

turorului inventiunilor. Indemna deci Onorat'a adunare generala că intru desvoltarea si inaintarea poporului se puna tot atât'a pondu pe matematica cá si conmembrului Lugosianu, si atunci are sperantia că nu preste multu si poporul nostru se va apropiá de acelu capitalu, care este bas'a inaintării in cele materiale si morale.

17. Conform insarcinarii primite din adunarea generala premeasa, directiunea ascerne „Proiectulu de regulamentu,” — ce se alatura la acestu protocolu sub C) si dupa deslucirile date de presiedinte, — adunarea, in generalu primesce proiectulu de regulamentu, cá basa la discutiunea speciala. *)

18. Trecându la desbatere speciala si dupa o desbatere interesanta, — adunarea generala primesce si-lu decretéza de alu seu proiectulu de regulamentu cu urmatórele modificări:

§§. 1—6. se primescu neschimbati.

§. 7. Se modifica: „Prin reuniunile cercuali va scrutá reuniunea districtuala starea si progresulu scóloru poporali ect.“

§. 8. Se modifica: „Membrii ordinari sunt toti invetiatorii si invetiátórele de pre teritoriulu eparchiei Aradului districtulu dincóci de Muresiu, si toti acei individi cari sunt aplicati la institutele diecesane de invetiamentu, cari stau in legatura cu scól'a poporala.“

§§. 9—11. Se primescu neschimbati.

§. 12. Se primesce in tectstulu autenticu inlocuindu-se in locu de „au merite,” cu „cari s'au distinsu.“

§§. 13—14. Se primescu neschimbati.

§. 15. Se modifica „Votu decisivu au in adunările generali numai membrii ordinari, ceialalti au numai votu consultativu.“

§. 16. Se primesce neschimbatu.

§. 17. La propunerea Domnului conmembru Augustin Hamsea, adunarea generala cu majoritate de voturi primesce cá reuniunea se nu aiba avocatul.

§. 18. Din tectstulu originalu se stergu cuvintele „fondatori si onorari.“

§. 19. In tectstu se inlocuesce „Potu fi alesi numai dintre membrii ordinari fara diferentia de seculu.“

§. 20. Se inlocuesce „Indata ce 10 membrii ar dorí votare secreta.“

§§. 21—30. Se primescu neschimbati.

§. 31. Se primesce cu adausulu „cu ulterióra aprobare a adunarei generale.“

§§. 32—36. Se primescu neschimbati.

§. 37. Se inlocuesce in tectstu „La casu de desfiintare averea reuniunii trece in administratiunea Ven. Consistoriulu aradanu, cu scopu de a o destiná numai causerulu scolare si de progresu.“

Fiind timpul inaintatu presiedintele ridica siedinti'a.

Dat cá mai sus.

Teodoru Ceantea, m. p.
presiedinte.

Iosifu Moldovan, m. p.
notariu II.

Siedinti'a III.

tienuta in 26. Aprilu v. 1891. inainte amédi.

19. Presiedintele deschide siedinti'a la 8 óre a. m. si inainte de tóte insinua de membrii noi pe Domni — Dr. Ioan Trailescu prof. seminarial, Dr. Traian Puticiu prof. seminarial, Lazar Tescula prof. sem. si Nicolau Chicinu prof. de cantu, pre cari adunarea generala i-i primesce de atari.

20. Protocolulu siedintiei I. si II. — se cetesce si se autentica.

21. Comissiunea esmisa spre a censurá raportulu generalu, prin membrulu Samson Lugosianu aduce la cunoscintia, cá deórece mai multi membrii s'au dus la inmormontarea repositului Dnu D. Binchiciu, siedintia n'au potut tienea, de aceea adunarea generala, primind raportulu directiunei de basa la desbaterea speciala, ilu ia in discusiune punctu de punctu si asupra lui aduce urmatórele decisiuni:

a) punctulu 1. si 2. din acelu raportu, referitóre la regulamentulu pentru reuniune si la consemnarea membrilor reuniunei se iau la cunoscintia.

b) punctulu 3 impreunat cu punctulu 7 din acestu raportu in legatura cu raportulu comisiunei esmise pentru censurarea raportului despre cassa se resolvesc intr'acolo, ca sum'a de 130 fl. 98. cr. instrainata prin fostulu repositu cassariu Petru Popovicu, sè se tienea in evidentia insárcinandu-se comitetulu cá se privegeze asupra unui moment favoritoriu de incassare, ér când va aflá de bine se faca pasii necesari pentru incassare, avènd se reporteze la adunarea generala din casu in casu.

c) Punctulu 4 referitoriu la copi'a esmisului Ministerialu nr. 6686 si punctulu 5 referitoriu la substituirea de cassaru se iau la cunoscintia.

d) punctulu 6 referitoriu la constituirea reuniunilor cercuali se resolvesc intr'acolo, cá se aviseaza directiunea a inaintá o petitiune la Ven. Consist., prin carea sè se róge ca V. acest'a se indrume pe concernintii inspectori protopopi, cá fara amênare se constituiesca reuniunile cercuali.

e) punctulu 8 referitoriu la intreprinderea reuniunii invetiatorilor din dieces'a Caransebesiului pentru radicarea unui monumentu in memori'a fericitului fost profesoru la vechi'a preparandie din Arad Constantin Diaconovicu Loga, respective petitiunea acelei reuniuni invetiatoresci, se resolvesc intr'acolo, ca din cass'a reuniunii nóstre se voteaza si se asemeaza modest'a suma de 10 fl., ér intre membrii se esmite o lista de colectare, cu a carei conducere se concrede o comisiune constatóre din Dnii: Iuliu Grofsioreanu, Mihai Olteanu si Ioan Caracioni.

f) punctulu 9 referitoriu la inpartirea materialului de invetiament alu scólei poporale in 7 grupe, de asemenea punctulu 10 referitoriu la cele 4 prelegeri din program'a acestei adunari generali si deasemenea punctulu 11 referitoriu la alegerea comitetului: se iau la cunoscintia.

22. De óre-ce mai multi membrii insista pe lángha terminarea adunarii generali inca in acésta siedintia, de aceea presidiulu, cu invoierea adunari generali, pune la

*) Regulamentulu se va publicá in numerulu proximu.

ordinea dilei constituirea comitetului si alegerea cassariului, ér pentru compunerea unei liste de candidare suspinde siedinti'a pre 5 minute. Redeschidindu-se siedinti'a se presenteaza 2 liste, una subscrisa de membrulu Dimitrie Romanu, ér ceealalta de Augustin Botiocu. Punédu-se la votu acestea liste, adunarea generala, aprópe in unanimitate alege, ér presidiulu drept aceea proclama de alesi in comitetu pre — Augustin Hamsea, Dr. Petru Piposiu, Dr. Traianu Puticiu, Lazar Tescula, Mihaiu Chicinu, Ioan Ardeleanu, Samsonu Lugosianu, Iuliu Grofsioreanu, Ioan Marcusiu, Ioan Ilica, Ioan Efticiu, Mari'a Popovicu, Nicolau Chicinu de cassariu.

23. Comissiunea esmisa in scopulu de a censurá raportulu cassariului, controlorului si alu bibliotecariului, opinéza despre averea reuniunei ce face 1486 fl. 11 cr., ér adunarea generala in legatura cu nr. 21. alu acestui protocolu lit. b) indruma cassariatulu cá se purceada cu tóta rigórea la incassarea restantielor vechi de 911 fl. si a celor noi de 207 fl., ér cele ce se reporteaza la controloru si bibliotecaru se iau simpluminte la cunoscentia.

24. Referitoriu la impartirea materialului scólei poporale, pentru anulu curinte, la cele 7 reuniuni cercuali se decide astfelu :

a) Reuniunea cercuala Aradu „Invetiamentulu intuitiv cu cetitulu, scrisulu si caligrafi'a.“

b) Reuniunea cercuala Siri'a „Istori'a biblica si tractarea rugaciunilor apoi catichisulu si cántarea.“

c) Reuniunea cercuala Jenopole (B.-Ineu) „Geografi'a cu Istori'a nat.“

d) Reun. cercuala Radna „Legendariulu, gramatic'a si stilistic'a.“

e) Reun. cercuala Chisineu „Aritmetic'a, Geometri'a, mesurile metrice si desemnulu.“

f) Reun. cercuala Buteni „Istori'a si constitutiunea.“

g) Reuniunea cercuala Halmagiu „Fisic'a, economi'a si chemi'a.“

25. Ajungédu la ordinea dilei „propuneri eventuali“ s'au discutat mai cu seama asupra propunerei membrului Eutimiu Bugariu, carele intre aprobarile mai multor membrii arata ca nu stau prea bine cu invetiamentulu religiunei in scól'a poporala; si apoi s'a discutat asupra propunerei membrului Samsonu Lugosianu referitóre la asilele de copii ect.; si s'au luat urmatórele concluse :

a) referitoriu la cestiunea prima se indruma comitetulu se faca pasii necesari la Venerabilulu consistoriu. rugádu-lu pre acesta cá se indrume pre preotii concerenti asi (face) indepliní mai conscentios datorintiele intru propunerea religiunei in scól'a poporala.

b) referitoriu la cestiunea asileloru de copii de asemenea se indruma comitetulu se róge pre Venerabilulu Consistoriu, ca vener. acesta, pentru resolvirea meritoriala a cestiunei, se deschida lángha institutulu preparandialu dóra un atare cursu supletor, in carele se primeasca instructiunea necesara sotiele invetiatoriloru séu dóra fete de ale acestora, ori alte persóne indemánatice pentru educatiunea copiilor nostrii.

26. Prelegerea practica tienuta de membrulu Iosif Moldovanu din Gramatic'a romana despre „desvoltarea atri-

butului in propositiune“ — a fost ascultata cu viu interesu, ér prelegatoriulu a fost felicitatu cu aplause frenetice.

27. Disertatiunea lui Ioanu Bustea intitulata „Ce trebue se tienem in vedere sub durat'a prelegilor, — cá instructiunea se aiba rezultatulu doritu,“ — de asemenea a fost ascultata cu placere.

28. Cu autenticarea protocolului acestei siedintie — se concredu membrii din locu.

29. Presiedintele constatánd, ca in intreg decursulu adunarei membrii au fost patrinsi de concordie si de adeverata iubire si interesare catra causele vitali ale invetiamentulu elementaru, se feliciteaza pre sine, pentru-ca are asia positia usióra intru conducerea afacerilor reuniunei, ér apoi feliciteaza pre toti membrii pentru concursulu nobilu, cu care i-au stat intr'agiutoriu si la aceasta ocasiune. Si doresce tuturoru pace, sanatate si indestulire si destinánd, in contielegere comuna, loculu de intrunire alu urmatórei adunari generale ordinarie orasiulu Arad, dicendu-le „la revedere fericita“ — dechiara sesiunea ordinara a acestei adunari generali de inchisa.

30. In sfársit conmembrulu Ioan Vancu, in numele adunarei generali multiemind presiedintelui pentru indemnulu ce-lu da invetiatorilor prin zelulu si activitatea s'a neobosita si interesulu viu ce-lu are facia de causele invetiamentulu, 'lu saluta — ér adunarea generala intru strigari frenetice de „se traiasca“ se alatura salutarei.

Dat cá mai sus.

Teodoru Ceontea, m. p.

Nicolae Stefu, m. p.

presiedinte.

secretariu I.

S'a cetit si autenticat.

Arad, 4/16 Maiu 1891.

Teodoru Ceontea, m. p. *Dr. Traian Puticiu, m. p.*

Nicolau Stefu, m. p. *Nicolau Chicin, m. p.*

D I V E R S E.

* *Pentru maiatululu*, pre carele lu-aranjéza reuniunea femeilor romane din Aradu si provincia in paduriti'a orasiului din Aradu la 21 Maiu st. v. a. c. comitetulu a facut tóte pregatirile de lipsa, cá acésta petrecere se fia cât mai succéasa, ér din provincia, precum ni-se spune din tóte pãrtile, — publiculu va participá in numeru fórté mare.

* *Necrologu.* Ved. Iulian'a Florescu nascuta Palincasiu, in numele seu, si in numele consingeniloru cu inima infranta de durere aduce la cunoscenti'a tuturoru pretiniloru si cunoscutiloru sei incetarea din viétia, a neuitatului ei sotiu, tata, socru, mosiu, frate, consangénu si amicu Petru Florescu, propr. membru in comitet. orasiului liberu reg. Arad, precum si la mai multe societati locale, intemplata in diu'a de 5/17 Maiu 1891. la 1 óra dupa mediulu noptii, in etate de 67 de ani si a casatoriei sale fericite de 48 ani. Remasitiile pamentesci ale defunctului s'au asediat spre odichna eterna, in 7/19 Maiu d. a. la 3 óre dupa ritulu bisericeei gr. or. rom. in cimiteriulu gr. or. rom. din Arad. — Fie-i tieran'a usióra, si memori'a eterna!

Publicatiune.

Din partea scaunului protopopescu alu Aradului cá for de prim'a instantia, prin sentinti'a cu dtulu 22. Nov. 1890. nr. 11. desfiintiandu-se totalminte casatori'a incheiata intre partile litigante Dr. Ilie

Iovanoviciu alias Ioanoviciu si Amalia Andron in Santa biserica din Sarafola la 12. Nov. 1870. acést'a sententia s'a aprobatu prin sententia Venerabilului Consistoriu dto 4/16 Maiu 1891. nr. 2048, ceea ce in conformitate cu prescri-sele §-lui 124. din „Regulamentul pentru procedur'a judecatorésca in cause matrimoniale“ prin acést'a se aduce la cunoscintia publica.

Aradu, 10/22. Maiu 1891.

**Scaunulu protopopescu ort. rom alu Aradului
cá for de prim'a instantia.**

CONCURSE.

Se publica concursu pentru indeplinirea parochiei gr. or. ort. grec. din **Szentes**, devenita vacanta, cu carea este inbinata urmatóri'a dotatiune: locuintia in natura, 124 fl. in bani, salariu anualu si usufructulu sesiunei constatórie din 31 iugere catastrale.

Recurentii au se dovedésca pe langa cualificatiunea preotiesca cunoscintia limbii grece si aceea. cá sunt capaci a impliní functiunile preotiesci in acést'a limba. Preferiti vor fi acei'a, cari cunosc si limb'a magiara. Recur-sele sunt a-se trimite pana in 30 Iuniu a. c. subscrisului epitropu in Szentes.

Szentes, 31. Ianuariu 1891.

Ladislau Ziguri.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu gr. orient. aradanu, dto 5/17 Decembre 1890. Nru 5433, prin acést'a se escrie concursu pentru indeplinirea parochiei de clas'a a trei'a din comun'a **Araneag**, protopresbiteratulu Siriei, dieces'a Aradului, cu terminu de alegere pe **16/28 Iunie 1891.**

Emolumintele sunt urmatórele:

- Un'a sesiune paméntu aratoriu estravilanu,
- dela 73 numere un'a mesura biru; si anume: jumetate gréu si jumetate cucuruzu;
- dela 57 numere un'a mesura cucuruzu;
- unu intravilanu parochialu si
- stolele indatinatela delacununii, boteze si inmorméntari.

Tóte aceste venite, computate in bani, asigura un venitu anualu de 450 fl.

Recurentii sunt avisati, a-si subcerne petitiiunile, adresate comitetului parochialu din Araneag si instruate conform §-lui 15 lit. e) din „Regulamentul pentru parochii“ parintelui protopopu Giorgiu Popovici in Siria — Világos — pâna in 5/17 Iunie 1891; cáci cele intrate mai târdiu nu se vor luá in socotintia, ér pâna in diu'a alegerei sè se presinte in vre-o Dnmineca séu serbatóre in St. biserica din Araneag, pentru a celebrá si cuvénta.

Araneag la 23. Aprilie, (5. Maiu) 1891.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu concernintele protopresbiteru.

—□—

Nr. 1583. Plen.

Pentru deplinirea postulu de protopresviteru alu **Timisiorii**, pre bas'a conclusului, luat de comitetulu protopresviteralu alu tractulu Timisiorii in siedinti'a, tienuta la 28. Martie a. c. se escrie concursu cu terminu de **40 de zile dela prim'a publicare** in „Biserica si Scóla.“

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

1. Din protopresviteratu:

- tacsele dela siedulele de cununia, cari computate la anu in suma de 200, á 2 fl. dau sum'a de 400 fl. v. a.;

- birulu protopresviteralu dela preotimea tractuala, cáte 100 oche de gráu dela fie-care preotu, — laolalta 90 de meti de gráu, carele computatu in bani da sum'a de 270 fl. v. a.

- tacsele dela revisiunea socotiloru bisericesci dela 30 comune bisericesci cari computate cu 5 fl. dela fie-care comuna dau sum'a de 150 fl. v. a. si

- pausialulu cancelariei protopresviterale in suma de 200 fl. v. a.

2. Din parochi'a protopresviterala:

- Relutulu pentru sesiunea parochiala, solvinda din cass'a magistratulu orasilui Timisior'a in rate lunarie in suma anualu de 420 fl. v. a.

- Venitulu stolaru dela parochi'a protopresviterala din suburbiulu Fabriculu-Timisiorii, carele este in suma de 100 fl. v. a. la anu, si

- birulu preotiescu din parochi'a protopresviterala, computatu in suma de 70 fl. v. a. la anu.

Aceste emolumente din protopresviteratu si parochi'a protopresviterala dau sum'a de 1610 fl. v. a.

Din aceste emolumente alegendulu protopresviteru va contribuí la pensiunea emeritulu protopresviteru Meletiu Dregheciu, cu sum'a anualu de 300 fl. v. a. solvindu la cass'a consistoriala din Aradu pre timpulu, cáte va durá lips'a de pensiune; ér cu privire la cestiunea capelaniei protopresviterale se sustiene statulu quo, pana când se va regulá definitivu cestiunea despartirei ierarchice.

Aspirantii la acestu postu de protopresviteru se aviséza a substerne in terminulu indicatu subscrisului consistoriu recursele loru instruite cu documentele despre cualificatiunea normata prin §-lu 53 din statutulu organicu si conclusulu congresualu de sub Nru prot. 111 ex 1888, si anume cu documente: cá posedu cualificatiunea prescisa pentru concurrentii la parochie de clas'a prima prin regulamentul pentru parochii, si cá au depusu esamenulu de maturitate; si cá au implinitu celu putienu 5 ani in servitiulu bisericescu seau scolaru cu succesu deplinu multietimitoriu, si ca prin zelulu si diliginti'a loru s'au distinsu in rezultatulu activitatii pre terenulu bisericescu si scolaru.

Aradu, din siedinti'a consistoriulu tienuta in 26. Aprile (8. Maiu) 1891.

Consistoriulu eparchiei gr. or. romane a Aradului.

—□—

Conform ordinatiunei Veneratulu Consistoriu gr. or. oradanu dto 18/30. Martie a. c. Nr. 149/103. se escrie concursu din oficiu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a I-a din **O-Homorog**, protopresviteratulu Tinței, cu terminu de alegere pe **6/18. Iuniu a. c.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune pamentu, birulu preotiescu dela 210 case cáte un'a mesura de bucate parte gráu parte cucuruzu, cuartiru liberu cu gradina si venitele stolarie usuatela.

Recursele ajustate cu documinte pentru parochiile de clas'a I-a si adresate comitetulu parochialu, sè se tramita subsemnatulu protopresviteru in Cef'a (Cséffa) pana la 3.15. Iuniu a. c. si tot pana in acést'a di inclusivu, se potu infacisiá recurrentii la biserica locala in dumineci si serbatori pentru a cántá, respective a celebrá si cuvénta.

Cef'a, (Cséffa) 22. Aprilie (4. Maiu) 1891.

Iosif Vess'a, m. p.
protopresv. Tinței.

—□—